

DR INŻ. ARCH. KINGA PALUS

Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach, Wydział Architektury, Budownictwa i Sztuk Stosowanych, ul. Rolna 43, 40-555 Katowice; e-mail: kinga.palus@wst.com.pl

PROJEKT WNĘTRZ MIEJSKIEJ I POWIATOWEJ BIBLIOTEKI W ŁAZISKACH GÓRNYCH JAKO WSPÓŁCZESNEJ PRZESTRZENI DLA CZYTELNIKA

DOI: 10.54264/0006

s. 55-60

STRESZCZENIE

Proces kształcenia przyszłych architektów wnętrz w Wyższej Szkole Technicznej w Katowicach na kierunku Architektura Wnętrz oparty jest na tematach projektowych, które są realizowane w ramach współpracy naukowo-badawczej z podmiotami zewnętrznymi. W artykule zaprezentowano przykład współpracy pomiędzy Urzędem Miasta Łaziska Górne, a Pracownią Projektową przy współpracy studentek w ramach Ogólnopolskiego Konkursu pt. „Współczesna modernizacja wnętrz powiatowej i miejskiej biblioteki w Łaziskach Górnych”. Rozwiązanie projektowe dotyczyło opracowania wnętrza

5 kondygnacji budynku wraz z systemem komunikacji wizualnej. Wstępnie założono, że objęta projektem przestrzeń ma poprawić elastyczność przestrzeni, zgodnie z założeniami brytyjskiego architekta Harry Faulkner – Browna, twórcy kilkunastu budynków bibliotek. Współpraca zaowocowała przyznaniem III miejsca w konkursie dla zespołu projektowego w 2017 roku.

SŁOWA KLUCZOWE

architektura wnętrz, przestrzeń biblioteki

Wstęp

Postępowa różnorodność pomysłowych realizacji projektów nowych budynków bibliotek jest realizowana na całym świecie, począwszy od lat 90. XX w., sukcesywnie łącząc ekscytującą architektoniczną ekspresję z interesującymi rozwiązaniami wnętrz i funkcjonalnością. Przestrzenie biblioteczne zostały przekonfigurowane ze względu na nowoczesne trendy oraz współczesnych odbiorców. Powstał nowy paradygmat formy i funkcji bibliotecznych budynków [1, s. 359], mający związek z rewolucją technologii informacyjnej oraz elastyczności. Elastyczność stanowi ważne sformułowanie we współczesnym projektowaniu wnętrz bibliotek. Specjalista w dziedzinie projektowania bibliotecznego Harry Faulkner - Brown określił dziesięć cech nowoczesnego budynku bibliotecznego, wyszczególniając: elastyczność (flexible), zwartość (compact), dostępność (accessible), rozszerzalność (extendible), zróżnicowanie (varied), zorganizowanie (organized), komfort (comfortable), zapewnienie stałych warunków środowiska i mikroklimatu (constant environment), bezpieczeństwo (secure), ekonomiczność (economic) [2, s. 49–62]. W polskiej literaturze przedmiotu wytyczne te są także przytaczane, np. w książce Zbigniewa Rudnika pt. „Skarbnice wiedzy”, traktującej o budownictwie bibliotecznym [3].

1. Modernizacja wnętrza powiatowej i miejskiej biblioteki publicznej w Łaziskach Górnych

Zgodnie z zasadami znamionnymi dla projektowania przestrzeni współczesnych bibliotek, zmierzono się z zadaniem projektowym pt.: „Współczesna modernizacja wnętrza powiatowej i miejskiej biblioteki publicznej w Łaziskach Górnych”, zgodnie z założeniami ogólnopolskiego konkursu ogłoszonego w 2018 r. przez Burmistrza Miasta Łaziska Górne.

Projekt koncepcyjny wnętrza Miejskiej Biblioteki Publicznej w centrum miasta Łaziska Górne, przy ul. Świerczewskiego ma stanowić atrakcyjną instytucję kultury – miejsce spotkań ludzi wszystkich warstw społecznych i pokoleń. Celem było stworzenie funkcjonalnej przestrzeni, miejsca przyjaznego użytkownikom, wyróżniającego się pod względem jakości zaproponowanych rozwiązań projektowych wnętrza, jako nowoczesnej instytucji kultury. Przysporządzaniu projektu wzięto pod uwagę wyznaczniki materiałowe, techniczne, technologiczne oraz konstrukcyjne z zachowaniem zasad ergonomii, ekonomiki oraz dostępności proponowanych rozwiązań, uwzględniając działania na miarę XXI wieku. Zdaniem Zespołu Projektowego nowo tworzone rozwiązania wnętrza wpłynęły na podkreślenie ważności obiektu historycznego w tkance miasta, jako miejsca centralnego, dostępnego dla wszystkich, jako ośrodka informacji, nauki, rozwoju czytelnictwa, z przeznaczeniem przestrzeni, jako miejsc relaksu, odpoczynku i spotkań. Zespół projektowy reprezentowany przez Pracownię Projektową Kingi Palus, przy współpracy studentek Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach – Małgorzaty Błasiak, Pauliny Jakubek, Moniki Panyło otrzymał w ogólnopolskim konkursie III nagrodę. Opracowanie dotyczyło projektu koncepcyjnego 5 - ciu kondygnacji (poziom -1: Strefa Kulturalno – Rozrywkowa; poziom 0: Informatorium, Sala Audytoryjna, Strefa Młodego Czytelnika, Kawiarenka Prasowa); poziom +1: Galeria Książki, Czasopism i Multimediów; poziom +2: Strefa Biurowa; poziom +3: Sezonowa Galeria Sztuki; przy czym w artykule zwrócono uwagę na wybrane reprezentacyjne pomieszczenia.

1.1 Strefa Młodego Czytelnika

Analiza progresywnej różnorodności realizowanych projektów wnętrza współczesnych budynków bibliotek w Polsce i za granicą, wpłynęła na przemyślenia dotyczące połączenia architektonicznej ekspresji wnętrza z funkcjonalnością i interesującym detalem wykończenia. Projektowanie wnętrza tego typu przeszło znaczące zmiany, począwszy od lat 90. XX wieku, celem usatysfakcjonowania różnorodnych odbiorców i zmieniających się potrzeb. Wytworzony został nowy paradygmat rozumienia kształtowania przestrzeni biblioteki, w połączeniu z funkcjonalnością i elementami nowych technologii (rewolucja technologii informatycznej), poprzez kreatywność młodego pokolenia, pracę w grupach, interakcje [1, s. 359]. Dzieci powinny postrzegać wnętrza biblioteki jako przestrzeń atrakcyjną, otwartą, przyjazną, stymulującą wyobraźnię, ale także łatwo rozpoznawalną (odpowiednio dobrane, czy też zaprojektowane wyposażenie, rozwiązania kolorystyczne).

Wnętrza przeznaczone dla dzieci i młodzieży powinny spełniać wymogi edukacyjne, lecz także oferować szeroko rozumianą strefę rozrywki i relaksu, nie konkurującą z miejscem do czytania oraz nie odciągającą uwagi od książki [5]. Należy zatem zwrócić uwagę, że przyszłość bibliotek zależeć będzie od uczynienia ich przestrzeniami, do których ludzie w różnym wieku będą powracać.

Strefa Młodego Czytelnika zaprojektowana została z myślą o użytkownikach - dzieciach w różnych grupach wiekowych. Wnętrze podzielone zostało na 2 strefy funkcjonalne:

„dzieci” oraz „młody czytelnik”. Strefa ta zyskuje możliwość mobilności, zmienności układów, wzależności od potrzeb za pomocą modułowych elementów wyposażenia, które można dowolnie konfigurować, na okoliczność lekcji bibliotecznych, wykonywania prac plastycznych, gier i zabaw. Stworzono miejsce czytelnictwa, nauki, powiązane z zabawą, ale też relaksem (ściana z wnękami, ekran telewizyjny, heksagonalne otwierane stoliki z podnoszonymi blatami). Dodatkowo zaproponowano podesty jako miejsca, gdzie można przysiąść i przejrzeć książkę dostępną w regałach. W przestrzeni istnieje możliwość zamieszczenia ok. 9.000 woluminów.

Część dziecięco – młodzieżowa – jest strefą biblioteki, która udostępnia najmłodszym użytkownikom w mieście wszystko to, co jest niezbędne do nauki oraz rozwoju, w tym także rozrywkę. Stanowi zaplecze ich codziennego życia, wypełniając równocześnie im wolny czas na co dzień, a także w okresach przerw w nauce. Zajmuje się również organizowaniem wszelkich zajęć dla maluchów i młodzieży, zarówno w charakterze nauki w szkole, jak i w celu rozwoju ich umiejętności poprzez rozrywkę (fot. 1).

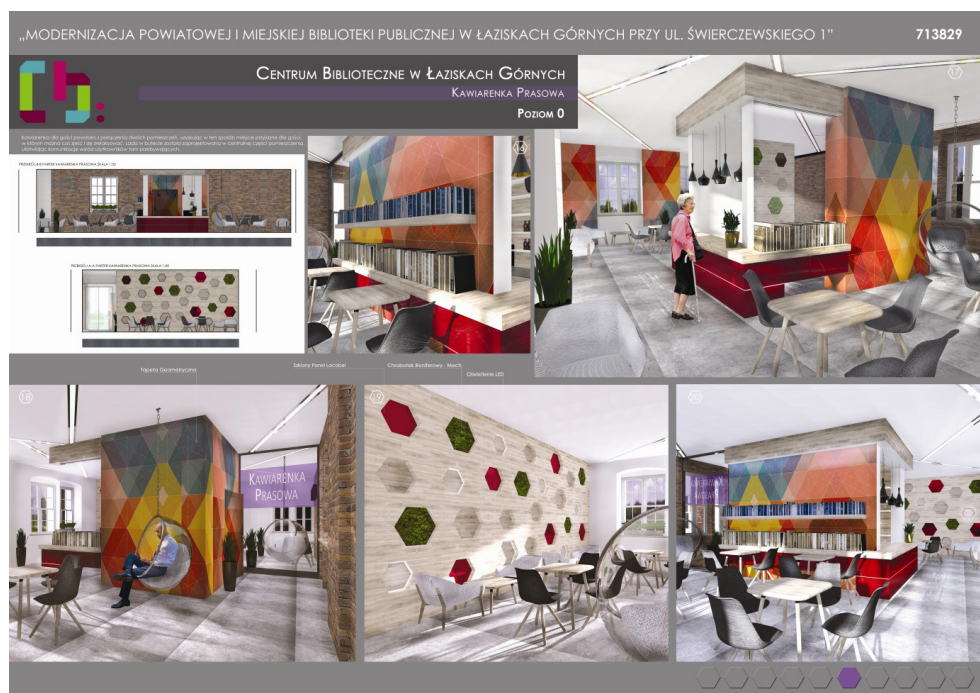

Fot. 1 Plansza 1 – Strefa Młodego Czytelnika, oprac. Autor

1.2 Kawiarenka Prasowa

W wielu miastach budynki bibliotek stają się ważnym miejscem spotkań dla różnych grup wiekowych i społecznych, także osób starszych, które tworzą zróżnicowaną społeczność pod względem np. aktywności zawodowej. W przestrzeni dotychczasowego działu muzycznego zaprojektowano otwartą tzw. Kawiarenkę Prasową, gdzie w miłym klimacie wnętrza można napić się kawy, porozmawiać w gronie znajomych, przejrzeć codzienną prasę, poczytać książkę. Ogólny dostęp do internetu, stoliki przystosowane do możliwości podłączenia laptopa, pozwolą na szerokie spectrum korzystania z tego miejsca (możliwość kontaktu towarzyskiego i przyjazne środowisko do nauki, z możliwością wykorzystania nowoczesnych technologii, lecz nie jest przez

nie zdominowane). Usytuowanie lokalu, na parterze, pozwoli także na sprawną obsługę wydarzeń organizowanych w bibliotece, w tym obsługę bliskości Sali Audytorijnej. Przestrzeń zaprojektowano jako blok otwarty, zapraszający do wejścia potencjalnego użytkownika. Trzon główny, znajdujący się na środku pełni rolę bufetu (fot. 2).

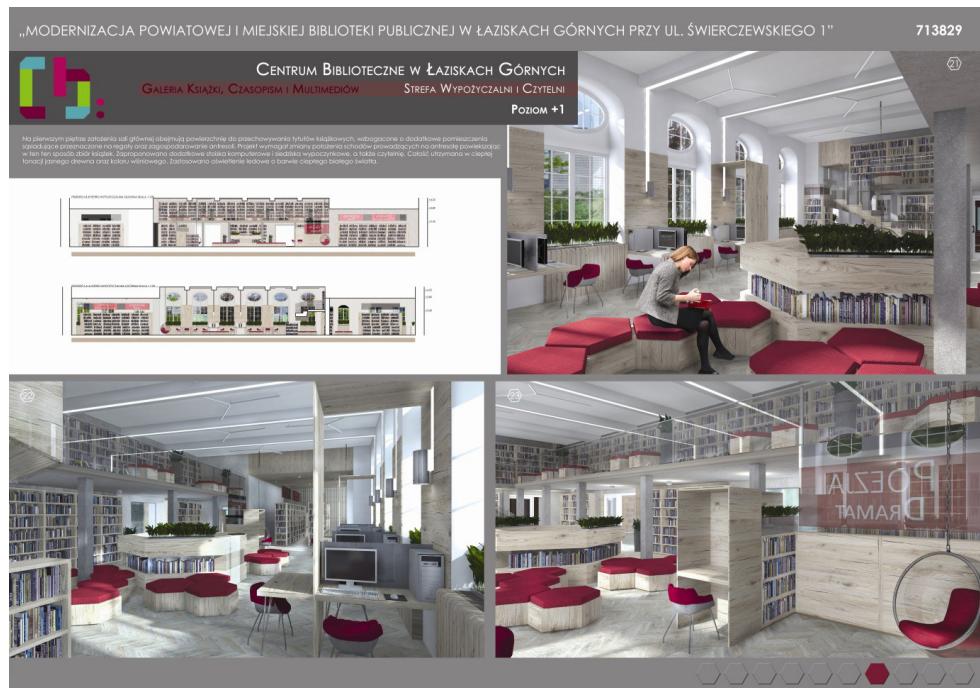
Fot. 2 Plansza 2 – Kawiarenka Prasowa, oprac. Autor Poziom +1 (Galeria Książki, Czasopism i Multimedków)

1.3 Strefa Wypożyczalni i Czytelni

Proces projektowy dotyczący strefy Galerii Książki, Czasopism i Multimedków oparty został o analizę teorii Joana K. Lippincott, który twierdził, iż architekt powinien spróbować myśleć o bibliotece raczej jak o środowisku niż budynku, o miejscu doznania, interakcji, nauki [4, s.12]. Przestrzeń biblioteczna jest określona jako przyjazna wówczas, gdy zróżnicowane są warunki pracy, mające związek z zaprojektowaniem przestrzeni kameralnych, zindywidualizowanych, miejsc dostosowanych do pracy grupowej umożliwiając kontakty kulturalne i społeczne. Ważne jest, aby odbiorca – użytkownik dobrze się czuł w danym wnętrzu, pod względem zaproponowanych rozwiązań formalno – kompozycyjno - kolorystycznych oraz plastycznych [3, s. 226].

Zaprojektowano wnętrze przyjazne dla użytkownika, z centralnym punktem informacji i obsługi w postaci heksagonalnej lady, posiadające możliwie jak najwięcej udogodnień, prosty i łatwy do odczytania układ funkcjonalny. Koncepcja przedstawia rozwiązanie modułowe poszczególnych elementów wyposażenia, elastyczne, które pozwala na zmianę aranżacji i struktury obiektu, w celu przystosowania do aktualnych potrzeb, np. modułowe heksagonalne siedziska. Wyposażenie, oprócz takich cech jak solidność, trwałość, wytrzymałość, powinno zwracać uwagę swoją formą, kolorystyką i kształtem. Należy stwierdzić, że biblioteka elastyczna, z otwartym układem rzutu stanowi przestrzeń ekonomiczną dla personelu - nadzór wzrokowy i kontrola nieformalna są łatwiejsze poprzez otwartość pomieszczeń. Całkowity zbiór woluminów wynosi ok. 29.500.

Przestrzeń biblioteki powinna być różnorodna i zawierać części funkcjonalne, wyizolowane dla charakteru pracy indywidualnej i grupowej. W przestrzeni zaprojektowano miejsca pracy indywidualnej, w postaci kapsuł stworzonych poprzez układy meblowania z miejscami tzw. ekranowania. W tejsze przestrzeni zaproponowano regały z książkami i siedziskami, nawiązującymi do całości kompozycji (fot. 3). Po przejściu przez tą przestrzeń, czytelnik znajduje się w Saloniku Czasopism i Multimediów.

Fot. 3 Plansza 3 – Strefa Wypożyczalni i Czytelni, oprac. Autor

1.4 Salonik Czasopism i Multimediów

Strefa obejmuje zbiór materiałów audiowizualnych ok. 13.350 jednostek, w tym 1856 audiobooków. Multifunkcyjność strefy uzyskano bez widocznego układu podziału, proponując stanowiska komputerowe z możliwością odsłuchową, a także swobodne układy siedzisk w postaci wiszących kapsuł, puf, stolików; z możliwością odsłuchu muzyki czy przejrzenia czasopism. Czasopisma liczą ok. 70 tytułów prasy bieżącej.

Podsumowanie

Analizy, stawianie pytań, badania in situ, poszukiwania nowoczesnych rozwiązań przestrzeni bibliotek pozwalają na sformułowanie wniosku. Zaprojektowana nowa przestrzeń ma wskazać, iż biblioteka powinna stanowić „żywe” centrum kulturowe, które oferuje szeroki wachlarz możliwości „kontaktu z kulturą”, nie tylko poprzez dostęp do księgozbioru, ale również internet, wykłady, wystawy, warsztaty, spotkania towarzyskie, itp. W związku ze zróżnicowaniem grup użytkowników, wnętrza biblioteki muszą być dostosowane do potrzeb osób dorosłych, dzieci i młodzieży. Kreacja wnętrza biblioteki pozwoli na spotkania, będzie sprzyjać nauce i wymianie myśli. Nowa identyfikacja ma stać się jednym z elementów zmiany wizerunku i odbioru nie tylko instytucji, ale i środowiska mieszkańców oraz odwiedzających. Projektowanie stanowiło wyzwanie, bowiem podjęto się tematu o dużym znaczeniu społecznym dla dobra publicznego.

Bibliografia

- [1] Boone M.D.: 6. Monastery to Marketplace: a paradigm shift, „Library Hi Tech” 2003, vol. 21, nr 3, s. 358–366. ISSN 0737-8831.
- [2] Faulkner - Brown H.: Planning and designing library buildings – the tuition of architects, [w:] Dewe M. (red.), Library Buildings: Preparations for planning. Proceedings of the Seminar held in Aberswyth, August 10–14, 1987, IFLA Publications, Monachium 1989, s. 49–62. ISBN 3-598-21778-1.
- [3] Konieczna D.: Współczesne trendy architektury bibliotecznej a zmieniające się wymagania użytkowników bibliotek, [w] Biblioteki XXI wieku. Czy przetrwamy? II Konferencja Biblioteki Politechniki Łódzkiej, 19 – 21 czerwca 2006 r., Materiały Konferencyjne, Politechnika Łódzka, Łódź 2006, s. 217 – 228.
- [4] Maciuszko E.: Krótki kurs projektowania gmachu biblioteki (na przykładzie BUW), [w:] Notes Wydawniczy, 1994, nr 4, s.38.
- [5] Oldenburg R.: The Great Goud Place: cafes, coffee shops, community centers, Beaty parlors, general stres, bars, hangouts, and how they get you through the day. Paragon House, New York 1989.
- [6] Skarbnice wiedzy: studium budownictwa bibliotek, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1980. ISBN 83-04-00273-6.

INTERIOR DESIGN OF THE MUNICIPAL AND DISTRICT LIBRARY IN ŁAZISKA GÓRNE AS A CONTEMPORARY SPACE FOR THE READER

ABSTRAKT

The process of education of future architects at the Faculty of Interior Design at the University of Technology, Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts is based on real-life design projects. The article presents an example of the collaboration between the Łaziska Górne City Hall and the Design Studio represented by Kinga Palus in cooperation with students as part of the National Competition entitled „Contemporary modernization of the interiors of the district and city library in Łaziska Górne”. The design solution concerned the interior design of the 5-storey building with a visual communication system. It was initially assumed that the space covered by the project is to improve the flexibility of the space in accordance with the assumptions of the British architect Harry Faulkner – Brown’s, the creator of several library buildings. The cooperation resulted in the award of the third place in the competition for the design team in 2017.

KEYWORDS

interior design, library space

Artykuł udostępniony na licencjach Creative Commons/ Article distributed under the terms of Creative Commons licenses: Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0). License available: www.creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/